

Η συμβολή των εθελοντών ν Κωνσταντινουπολιτών ν δεν τιμήθηκε *

Πλησιάζει μια ακόμη επέτειος της 28^{ης} Οκτωβρίου 1940. Τα χρόνια που έχουν περάσει, οι εθνικές και κοινωνικές περιπέτειες που μεσολάβησαν, έριξαν ένα πέπλο λησμονιάς σε κάποια ξεχωριστά γεγονότα εκείνης της περιόδου.

Ευτυχώς όμως που υπάρχουν οι άνθρωποι οι οποίοι τα έζησαν και είναι σε θέση να μας πληροφορήσουν γι' αυτές τις λιγότερο γνωστές σελίδες της ιστορίας μας.

Σε όλες τις σύγχρονες αναφορές που γίνονται για την 28^η Οκτωβρίου, προβάλλεται ο ενθουσιασμός με τον οποίο υποδέχθηκε ο ελληνικός λαός το του Ι. Μεταξά στο τελεσίγραφο της φασιστικής Ιταλίας και η ανταπόκριση στην επιστράτευση. Όμως εκείνο που δεν είναι γνωστό στο ευρύτερο κοινό είναι ο αντίστοιχος ενθουσιασμός και η αυθόρμητη μαζική παρουσία των Ελλήνων της Κωνσταντινούπολης, μπροστά στο ελληνικό προξενείο με την επιθυμία να καταταγούν εθελοντές, για να πολεμήσουν στο αλβανικό μέτωπο.

Ο Ελληνισμός της Πόλης, ήταν η πρώτη εκτός Ελλάδας ελληνική κοινότητα από την οποία έσπευσαν εθελοντές για το μέτωπο. Σε εκατοντάδες υπολογίζονται οι Έλληνες της Κωνσταντινούπολης που πολέμησαν εθελοντικά μαζί με τον ελληνικό στρατό. Αυτός ο αριθμός αυξάνεται κατά πολύ εάν υπολογίσουμε και αυτούς που πολέμησαν σε όλα τα μετέπειτα εθνικά μέτωπα, όπως της Μέσης Ανατολής και της Εθνικής Αντίστασης στα βουνά της Ελλάδας.

Από αυτούς οι 123 δεν γύρισαν ποτέ σπίτια τους. Εκατοντάδες άλλοι κουβάλησαν στο σώμα τους για μια ζωή τα ίχνη του πολέμου.

Σήμερα, 66 χρόνια μετά από την έναρξη του αντιφασιστικού και απελευθερωτικού αγώνα

για την Ελλάδα, ο ηρωϊσμός αυτών των εθελοντών παραμένει αφανής και η προσφορά τους αγνοημένη. Αφού η ελληνική πολιτεία ποτέ δεν σκέφθηκε την ανέγερση ενός ηρώου για τους εθελοντές Κωνσταντινουπολίτες, αλλά και όλους τους εκτός Ελλάδας εθελοντές.

Σε παλαιότερα τεύχη έχουμε αναφερθεί στην εθελοντική προσφορά των Ελλήνων της Πόλης, όπως και της Ανατ. Θράκης και της Ανατολής (Μικρά Ασία), σε όλους τους εθνικούς αγώνες της Ελλάδας. Από τον ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897 έως τους Βαλκανικούς και φυσικά την Μικρασιατική εκστρατεία. Η ανέγερση ενός ηρώου στην μνήμη αυτών των εθελοντών, θα ήταν το ελάχιστο που θα μπορούσαμε να κάνουμε σήμερα.

Ένας άνθρωπος που γνωρίζει καλά την προσφορά των Κωνσταντινουπολιτών είναι ο κ. Αχιλλέας Ζαχαρόπουλος.

Η συμβολή του για την ανάδειξη του θέματος αυτού είναι καθοριστική. Συνομιλήσαμε μαζί του και μας έδωσε χρήσιμες πληροφορίες.

Ερώτηση: Θα μπορούσατε να μας πείτε πως εκδηλώθηκε η εθελοντική συμβολή των Κωνσταντινουπολιτών, στον πόλεμο κατά της Ιταλίας;

Α. Ζαχαρόπουλος: Όταν κηρύχθηκε ο πόλεμος το 1940, οι Κωνσταντινουπολίτες συγκεντρωθήκαμε μαζικά μπροστά στο ελληνικό προξενείο με σκοπό να καταταγούμε ως εθελοντές. Μεταξύ μας υπήρχε ένας μεγάλος αριθμός Κωνσταντινουπολιτών εφέδρων οι οποίοι είχαν υπηρετήσει την θητεία τους στον ελληνικό στρατό και στην συνέχεια επέστρεψαν στην πόλη. Την εποχή εκείνη στην Κωνσταντινούπολη ζούσαν περί τις 62.000

έλληνες υπήκοοι. Οι εθελοντές προέρχονταν από αυτή την κατηγορία των Ρωμιών. Ο πρόξενος μας είπε ότι θα ενημερώσει την κυβέρνηση μας είπε ότι θα ενημερώσει την κυβέρνηση για τον μεγάλο αριθμό των Ελλήνων της Πόλης που θέλουν να καταταγούν ως εθελοντές. Έτσι πηγαίναμε κάθε μέρα με μια κουβέρτα και καθόμασταν απέναντι στην είσοδο του προξενείου περιμένοντας την απάντηση.

Μετά από μερικές μέρες βγήκε ο πρόξενος και μας ενημέρωσε ότι έγινε δεκτό το αίτημα μας. Όλοι σπεύσαμε να μπούμε στο κτίριο για να γραφτούμε στους καταλόγους. Εγώ ήμουν από τους πρώτους. Όμως ο υπάλληλος στην είσοδο μας σταμάτησε και κάλεσε 6 ονόματα. Αυτοί ήταν μόνιμοι αξιωματικοί του ελληνικού στρατού που είχαν καταφύγει στην Κωνσταντινούπολη μετά το κίνημα του 1935. Έτσι έχω το υπ' αριθμόν 7 φύλλο πορείας.

Η πρώτη αποστολή ήταν τέσσερα βαγόνια, περίπου 180 εθελοντές. Το σύνολο των εθελοντών Κωνσταντινουπολιτών που πήγε για το αλβανικό μέτωπο πρέπει να ξεπέρασε τα 400 άτομα.

Στο σταθμό είχε έρθει η ελληνική κοινότητα να μας από χαιρετίσει ενώ οι Τούρκοι είχαν στείλει μια μπάντα που έπαιζε εμβατήρια. Με το τρένο φτάσαμε στην Αλεξανδρούπολη. Εκεί αφού τακτοποιηθήκαμε σε καταλύματα, την επόμενη παρελάσαμε μπροστά από τον στρατηγό Διοικητή της 5^{ης} Ανωτέρας Στρατιωτικής Διοίκησης σαν οι πρώτοι εθελοντές που ήρθαν να πολεμήσουν. Για τον ίδιο λόγο την επομένη όταν ξεκινήσαμε για την Δράμα, είχε παραταχθεί στις δύο πλευρές των γραμμών το ιππικό και μας χαιρετούσε με γυμνά ξίφη.

Στην Δράμα μας υποδέχθηκε ο Ντέμος ένας Κωνσταντινουπολίτης από την Ήπειρο, που υπηρετούσε ως έφεδρος. Αυτός μας οδήγησε στην Ελευθερούπολη, στο στρατόπεδο του 25^{ου} Συντάγματος Πεζικού. Το Σύνταγμα είχε αποχωρήσει για το μέτωπο και εμείς εγκατασταθήκαμε στους στρατώνες. Εκεί άρχισε η εντατική εκπαίδευση μας. Στις αρχές Φεβρουαρίου η 4^η Ανωτέρα Στρατιωτική Διοίκηση ζήτησε κάποιον που να μιλά πολύ καλά τα τουρκικά. Έστειλαν εμένα επειδή ήμουν πολύ καλός στην τουρκική. Η αποστολή που μου ανέθεσαν μαζί με έναν λοχαγό ήταν η εξάρθρωση ενός δικτύου κατασκοπών. Σύμφωνα με πληροφορίες κάποιοι Πομάκοι μουλαράδες που υπηρετούσαν στον στρατό, συνεργάζονταν με την ιταλική κατασκοπεία και μετέφεραν έγγραφα σχετικά με τις κινήσεις του ελληνικού στρατού.

Η αποστολή μας έληξε στο Πόγραδετς, όπου η ελληνική αντικατασκοπεία συνέλαβε 3 Πομάκους και 3 ιταλούς αξιωματικούς σε ένα νεκρό σημείο των συνόρων. Ο διοικητής της 4^{ης} Ανωτέρας Στρατιωτικής Διοίκησης γι' αυτή την επιτυχία με προήγαγε σε λοχία. Από τότε μου ταίριαξαν οι συμπολεμιστές μου το παρατσούκλι .

Η εισβολή των Γερμανών βρήκε τον κ. Ζαχαρόπουλο στα υπό τον Κρητικό διοικητή Καμηλάκη. Όταν άρχισε η υποχώρηση μετά από πολλές περιπέτειες μαζί με άλλους τρεις Κωνσταντινουπολίτες φτάνει στην Αθήνα.

A. Ζαχαρόπουλος: Στην Αθήνα συναντήσαμε και άλλους Κωνσταντινουπολίτες που είχαν έρθει από το μέτωπο. Οι περισσότεροι έψαχναν φορτηγά βαγόνια στον σταθμό Λαρίσης για να εγκατασταθούν. Αντιληφθήκαμε ότι αυτό είναι επικίνδυνο και επήγαμε στο στρατόπεδο του 1^{ου} Συντάγματος, εκεί που σήμερα είναι το Μέγαρο Μουσικής. Μετά μετακινηθήκαμε στο 34^ο Σύνταγμα Κατεχάκη. Όμως ήμασταν μακριά από το κέντρο και οι συγγενείς μας που διέμεναν σε διάφορες περιοχές της Αθήνας δεν μπορούσαν εύκολα να μας βρουν.

Γι' αυτό αποφασίσαμε να πάμε στην Ομόνοια. Εκεί συναντήσαμε μεγάλο αριθμό Κωνσταντινουπολιτών εθελοντών. Κάποιοι από αυτούς ζήτησαν άδεια από τις γερμανικές κατοχικές αρχές να τους επιτραπεί να επιστρέψουν στην Πόλη. Μάλιστα σκέφτηκαν να ναυλώσουν ένα πλοίο, το ναύλο του οποίου θα πλήρωναν οι συγγενείς τους. Ένας μεγάλος αριθμός εθελοντών συμφώνησαν να επιστρέψουν με αυτό τον τρόπο. Εγώ διαφώνησα και είπα να μην εμπιστευθούμε την άδεια των κατοχικών αρχών. Να αποφύγουμε την μαζική επιστροφή αλλά να επιδιώξουμε κατά μονάδα ή δυάδες την φυγή μας. Δυστυχώς τα γεγονότα με δικαίωσαν. Γιατί το πλοίο με τους εθελοντές Κωνσταντινουπολίτες βυθίστηκε από τους γερμανούς στον Ευβοϊκό και σκοτώθηκαν όσοι επέβαιναν σε αυτό.

Ακολουθώντας την δική του μέθοδο, ο κ. Ζαχαρόπουλος με ένα καΐκι καταφέρνει να περάσει στην Χίο και από εκεί στα παράλια της Ιωνίας. Μαζί του και ένας κύριος μεγάλης ηλικίας, με τον οποίο μοιράζεται το φαγητό του, όμως αυτός δεν αποκαλύπτει την ταυτότητα του. Του κάνει εντύπωση ότι και αυτός μιλά καλά τουρκικά. Μετά από ταλαιπωρία πολλών ημερών, με συνοδεία ενός τούρκου λοχία φτάνουν στο ελληνικό προξενείο στην Σμύρνη. Εκεί ο κ. Ζαχαρόπουλος βρίσκει την ευκαιρία να επικοινωνήσει με την οικογένεια του για να τους πει ότι είναι εν ζωή. Στο προξενείο ο άγνωστος συνοδοιπόρος αποκαλύπτεται. Είναι ο Αθασανασιάδης Μποδοσάκης ο οποίος το έσκασε από την Αθήνα με ένα πουκάμισο.

Ο κ. Ζαχαρόπουλος στην Πέργαμο συναντά μονάδες του ελληνικού στρατού που πέρασαν τον Έβρο για να γλυτώσουν την αιχμαλωσία. Από εκεί με τρένο μετακινούνται στην Αττάλεια και με ένα πολωνικό οπλιταγωγό κατεβαίνουν στην Μέση Ανατολή. Πρώτος σταθμός η Χαΐφα. Μετά σιδηροδρομικώς στην Αίγυπτο στο στρατόπεδο της Τζενεΐφα. Οι Έλληνες της Αιγύπτου και των άλλων Αφρικάνικών χωρών εκεί εκπαιδεύονταν από έλληνες αξιωματικούς. Όταν είδαν τους Κωνσταντινουπολίτες που είχαν πολεμήσει και ορισμένοι μάλιστα είχαν παρασημοφορηθεί έκλαιγαν. Ήταν 21 Ιουνίου 1941.

Ο συνομιλητής μας συνεχίζει να αφηγείται την παρουσία των Κωνσταντινουπολιτών εθελοντών στην Μέση Ανατολή.

A. Ζαχαρόπουλος: Όταν ιδρύθηκε η ταξιαρχία και μας έστειλαν στην Παλαιστίνη, εκεί άρχισε να καταφτάνει μεγάλος αριθμός Κωνσταντινουπολιτών. Ήταν κυρίως αυτοί που είχαν έρθει από το αλβανικό μέτωπο. Όταν ο Τσιγάντες άρχισε να ιδρύει τον πολλοί Κωνσταντινουπολίτες πήγαν μαζί του. Αυτοί συμμετείχαν σε πολύ δύσκολες αποστολές. Όπως η απελευθέρωση των Δωδεκανήσων. Στο μεταξύ κατέφθαναν Κωνσταντινουπολίτες με τουρκική υπηκοότητα. Αυτοί για να καταφέρουν έρθουν γράφονταν στην . Όταν έφταναν στην Μέση Ανατολή, διαγράφονταν από αυτή και κατατάσσονταν στην ελληνική ταξιαρχία. Όχι μόνο στον στρατό ξηράς αλλά και στην αεροπορία και στο ναυτικό υπηρέτησε ένας αριθμός μεταξύ 500 και 1000 Κωνσταντινουπολιτών. Η απόδειξη είναι ότι

σε όλα τα μέτωπα του πολέμου χάθηκαν 123 Πολίτες. Ο πρώτος νεκρός του ελληνικού στρατού στο Ελ Αλαμείν στις 11 Σεπτεμβρίου 1942, ήταν ο παιδικός μου φίλος Βύρων Ποταμιάνος. Ο ανθυπίλαρχος των τεθωρακισμένων ο Νίκος Μαργαρίτης, που είχε έρθει από την Κωνσταντινούπολη, παρ' όλο που είχε χάσει το δεξί του χέρι δεν έφευγε από μάχιμη μονάδα. Το 1943 σκοτώθηκε σε μια αποστολή.

Ο κ. Ζαχαρόπουλος εμπλούτισε την ομιλία του με πολλές λεπτομέρειες, τις οποίες δεν αρκεί χώρος μας να δημοσιεύσουμε. Τελειώνοντας μας είπε:

Θα πρέπει να είμαστε υπερήφανοι εμείς οι Κωνσταντινουπολίτες γι' αυτούς τους αγώνες που πολεμήσαμε στο πλευρό της Ελλάδας. Γι' αυτό η ελληνική πολιτεία και κυρίως η κοινότητα των Κωνσταντινουπολιτών που ζει στην Ελλάδα να μην εγκαταλείψουν αυτούς τους εθελοντές στην λησμονιά. Αλλά να δημιουργήσουν ένα ηρώο, που θα διαιωνίσει την μνήμη των πεσόντων και όλοι θα γνωρίσουν την προσφορά των Κωνσταντινουπολιτών.

*

αναδημοσίευση από την εφημερίδα [ΑΝΑΤΟΛΗ](#) του Γρηγορίου Κεσίσογλου (ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΑΝΑΤΟΛΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟ) τεύχος 37, 30 Σεπτεμβρίου 2006

